

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

**ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені О. О. БОГОМОЛЬЦЯ**

***ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Міжнародної науково-практичної
онлайн-конференції***

***«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ:
ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО»***

09-10 листопада 2023 року

**м. Запоріжжя
2023**

Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство» зареєстрована Державною науковою установою «Український Інститут науково-технічної експертизи та інформації» МОН України (Посвідчення № 337 від 04 липня 2023 року).

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Колесник Юрій Михайлович – голова оргкомітету, ректор Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Туманський Валерій Олексійович – співголова, проректор з наукової роботи Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Авраменко Микола Олександрович – співголова, перший проректор Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат фармацевтичних наук, доцент.

Моргунова Світлана Андріївна – співголова, проректор з науково-педагогічної, навчальної роботи та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат біологічних наук, доцент.

Разгіна Жанна Михайлівна – секретар, декан І міжнародного факультету Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовної підготовки.

Васецька Лариса Іванівна – керівник Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Гейченко Катерина Іванівна – завідувач кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Гриценко Ольга Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Литвиненко Ніна Павлівна – завідувач кафедри мовної підготовки Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця, доктор філологічних наук, професор.

Соловійова Ольга Володимирівна – кандидат державного управління, доцент Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Дмитрієв Вадим Сергійович – керівник Центру дистанційної освіти і телемедицини та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Реутська Яна Анатоліївна – провідний фахівець Центру дистанційної освіти і телемедицини та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Пишинограєв Юрій Миколайович – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри медичної та фармацевтичної інформатики і новітніх технологій Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Притула Віктор Анатольович – керівник Центру комп'ютерних технологій.

А 43

Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції. – Запоріжжя, ЗДМФУ, 2023. – 122 с.

<https://doi.org/10.6084/m9.figshare.24599550>

Збірник містить матеріали учасників Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство» з проблем впровадження сучасних новітніх технологій в навчальний процес під час підготовки здобувачів вищої освіти України та Європи. Особливої уваги заслуговують доповіді щодо нових методів, засобів і форм у викладанні української мови як іноземної в медичних вишах, її популяризації та «чистоти».

Матеріали збірника стануть у нагоді освітянам-предметникам.

За зміст і достовірність матеріалу відповідальність несуть автори тез.

залучається до матеріалів.

Н.Кривко зазначає, що саме застосування різноманітних способів візуалізації дає можливість урізноманітнити навчання на уроках української мови, літератури та зарубіжної літератури [3].

Отже, щоб зацікавити і вмотивувати студентів до вивчення «Української мови як іноземної» треба пам'ятати і не уклінно виконувати такі правила: 1) уникати одноманітності та шаблонності в роботі; 2) активізувати такі форми та методи навчання, які стимулюватимуть пізнавальний інтерес і самостійне мислення; 3) дотримуватися покрокової інструкції щодо наповнення об'єктами наочності навчально-методичних матеріалів з дисципліни «Українська мова як іноземна» для іноземних студентів ЗДМФУ.

Література

1. Загорулько К.О., Шевченко В.Е. Оформлення ілюстрацій у підручниках для 5 класу: теоретичні аспекти та практичне втілення. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8746/1/Zagorulko_K.%2C%20Shevtchenko%20V.PDF
2. Кравченко Ю.В. Змішані методи навчання української та російської мов і їх використання у системі підготовки іноземних студентів. Міжнародний науково-методичний семінар «Новітні технології у викладанні мов іноземним студентам»: матеріали семінару. Харків: ХНАДУ, 2018. С. 144-146.
3. Кривко Н. Онлайн-курс підвищення кваліфікації «Методи навчання та їх класифікація». URL: http://www.velbudyshcha-school.pl.sch.in.ua/uchnyam/metodiki_navchannya/
4. Салов В.О. Створення навчальної літератури для вищої школи : навч. посіб. URL: <https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/146556/CD601.pdf?sequence=1>

НАВЧАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ СЛОВНИК, ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ

Олена Гордієнко

завідувач кафедри іноземних мов Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Сьогодні очевидним є той факт, що виживання і подальше процвітання людства в глобальному світі, який стикається з безпрецедентними проблемами через вплив глобальних пандемій, можливе лише в умовах міжнародної співпраці й ефективної комунікації в медичній сфері шляхом обміну науковими здобутками і новими протоколами профілактики, діагностики, лікування, вакцинації. Цей факт визнається і медичною спільнотою, і спеціалістами інших галузей знань, зокрема лінгвістами, перш за все термінознавцями та лексикографами.

Важливість об'єднання зусиль за цим напрямом на міжнародному рівні стала особливо відчутною в середині ХХ ст., коли під егідою Ради міжнародних організацій медичних наук (Council for International Organizations of Medical Sciences), Всесвітньої організації охорони здоров'я (World Health Organization) та ЮНЕСКО була утворена Міжнародна група експертів з медичної термінології і медичних словників (International Group of Experts on Medical Terminology and Medical Dictionaries). Зусилля цієї групи були спрямовані на впорядкування й кодифікацію медичної термінології та на розробку "The Guide to Medical Lexicography", у якому викладено базові принципи укладання словників та окреслено їх обсяг [F. G. Livingston].

Незважаючи на одноголосне визнання важливості медичної лексикографії для вирішення завдань медицини в умовах глобалізації, вона, за влучним спостереженням Р. Маккончі, є недооціненою і взагалі майже не дослідженою [R. McConchie]. У свою чергу

якісна та всебічна підготовка майбутнього студента медика до професійної комунікації не можлива без створення і подальшого використання в навчальному процесі сучасних медичних словників які будуть задовольняти сучасні потреби суспільства.

Таким чином, метою нашого дослідження було розробити концепцію англомовного медичного словника. Для виконання мети дослідження було виконано наступні завдання: досліджено базові принципи навчальної лексикографії з акцентом на особливостях системи медичної освіти; розроблено структурні елементи композиції словника залежно від його типу; розроблено анкети щодо виявлення потреб користувача англомовного медичного словника у медичному дискурсі; узагальнено й систематизовано дані, які було отримано під час проведення цього анкетування; зіставлено всі отримані дані та розроблено концептуальну модель градуального англомовного навчального медичного словника в електронному форматі.

Результати анкетування продемонстрували, що, визначаючи читацьку адресу словника, слід орієнтуватися на користувача з урахуванням його потреб і рівня володіння англійською мовою. Тому є необхідність розробки концепції англомовного медичного словника, який має бути навчальним, градуальним, англомовним.

Систематизація отриманих у дослідженні даних дала змогу розробити принципи укладання навчального англомовного медичного словника (НАМС), які можуть бути використані під час укладання як загальномедичних навчальних словників, так і навчальних словників окремих сфер медицини. Описано систему відбору термінів до тіла англомовного медичного словника, розроблено його мега-, макро- і мікроструктуру. Створено концептуальну модель словникової онлайн-статті навчального англомовного медичного словника.

Під час розробки базових принципів навчального медичного словника було виявлено, що застосування системного підходу є необхідним і включає такі складові: урахування особливостей медичної термінологічної системи (включаючи грецьку, латинську та англійську мови) та системні відносини всередині неї, досвід, накопичений у медичній термінографії і загальній лексикографії. Особливо важливо взяти до уваги та застосувати при відборі словника потреби користувача, його рівень володіння англійською мовою та термінологічним апаратом.

Основні принципи до укладання НАМС, які розробляються в нашій роботі, базуються відповідно до вимог термінографії (уніфікація й стандартизація терміна, його однозначна інтерпретація, доступність матеріалу для адресата), враховують особливості лексикографування медичної термінології (багатозначність терміна, синонімія, аббревіатури, епоніми, скорочення, неологізми).

Принцип лінгвістичної подачі інформації (фонетична, граматична, семантична) для усунення проблем вимови, правопису і правильного використання у потрібному контексті з короткою позалінгвістичною інформацією для пояснення й усунення труднощів розуміння терміна (у вигляді схем, ілюстрацій, малюнків).

Принцип діяхронного підходу при включенні інформації про походження терміна для усунення труднощів розуміння значення і вживання терміна (пояснення латинських або грецьких терміноелементів).

Принцип включення до словника загальномедичної і вузькоспеціалізованої медичної лексики, згідно з навчальним планом у медичному ЗВО. Принцип одномовного пояснення терміна (English-English) для використання словника, як українськими, так і іноземними студентами (спільна мова серед усіх студентів – англійська).

Принцип градуального включення лексики до словника залежно від рівня мови, відповідно до системи CEFR (The Common European Framework of Reference for Languages) і року навчання користувача.

Відбір термінів до слОвника (корпусу словника) НАМС запропоновано здійснювати з матеріалів баз даних Pub Med [<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>] і BNC (The British National Corpus), анатомічної номенклатури, ICD (The International Classification of Diseases –

МКХ (міжнародна класифікація хвороб), SNOMED CT (систематизована медична номенклатура, яка систематизує клінічні терміни), фармакопей, біологічних і хімічних номенклатур, загальних і медичних словників, а також інших словникових довідників, які будуть потрібні з урахуванням досвіду експертів. Під час відбору термінів до кожної словникової статті рекомендується враховувати навчальний план року навчання користувача та його рівень володіння англійською мовою відповідно до CEFR.

Концептуальна модель словника передбачає включення таких класичних компонентів мегаструктури словника: передмова, зміст, список консультантів, керівництво про те, як користуватися словником, власне словник і додатки.

Саме тіло словника має алфавітну будову і системну організацію всередині словника в якому узгоджується наскрізне використання позначок. У додатках подано інформацію про найбільш часто використовувані терміноелементи, їх етимологію і приклади використання, список аббревіатур і символів (грецький алфавіт, символи). Завершується словник бібліографічними даними і списком рекомендованої літератури для студента.

Макроструктура словника передбачає алфавітну будову, включення основних, другорядних введень і підвведень, використання перехресних посилань. Словникові статті мають включати похідні від заголовного терміна, якщо вони є. Основними вхідними одиницями є терміноелементи, іменники і прикметники (терміни загальноновживаної медичної лексики, хімічні і фармацевтичні терміни, власні імена, епоніми), дієслова, словосполучення, аббревіатури.

Ілюстрації, схеми, таблиці включаються в структуру словникової статті. У структурі словника передбачається використання гіперактивних посилань або посилань на відео в електронному форматі словника, а також включення як загальномедичної, так і спеціалізованої медичної лексики.

Мікроструктура словника – складна, багатокомпонентна, що поєднує в собі лінгвістичні й енциклопедичні елементи. Лінгвістичні елементи включають визначення терміна з описом інформації про форму слова, орфоепічних характеристик, граматичної, етимологічної та семантичної інформації.

Таким чином розроблено концепцію медичного словника, який є навчальним, градуальним, англomовним. Словникова дефініція включає як лінгвістичну, так і енциклопедичну інформацію, що сприятиме системному розумінню медичного терміна студентом, беручи до уваги такі особливості медичної термінології, як етимологія, багатозначність терміна, поширеність синонімії, аббревіатур, епонімів, скорочень та неологізмів у термінологічній системі.

Перспективним є розробка додаткових компонентів мегаструктури словника за рахунок включення до неї відокремлених інформаційних даних. Такі дані функціонально можуть бути розміщені окремими блоками на додаткових платформах: онлайн курси та хмарні сервіси, посилання на які буде знаходитись на домашній сторінці словника (home page), так званому початковому вході в словник.

Література

1. Livingston F. G. Review. Bull Med Libr Assoc. 1967. Vol. 55 (4). P. 545–546.
2. McConchie R. The lost history of medical lexicography. Helsinki Society for Historical Lexicography. 2014. URL:<https://blogs.helsinki.fi/hellex-society/the-lost-history-of-medical-lexicography/>(date of request: 27.02.2023).

ЗМІСТ

<i>Інна Абрамова. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ НАУКОВОМУ СТИЛЮ МОВЛЕННЯ БОЛГАРСЬКИХ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....</i>	3
<i>Тетяна Алексєнко. СТОРІТЕЛІНГ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ</i>	4
<i>Inna Aponenko, Kateryna Shubkina. FOREIGN STUDENTS' MOTIVATION TO STUDY LATIN MEDICAL TERMINOLOGY.....</i>	5
<i>Вікторія Блідченко-Найко, Тетяна Лозова. ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....</i>	7
<i>Лариса Богиня. ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ СФЕРІ.....</i>	8
<i>Людмила Богуславська, Лілія Сенік. ПРОБЛЕМИ АУДІЮВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННЮ.....</i>	10
<i>Галина Булаткіна. НАВЧАННЯ ВИДІВ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНІЙ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ СФЕРАХ СПІЛКУВАННЯ.....</i>	12
<i>Лариса Васецька. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СПІЛКУВАННЯ НЕРІДНОЮ МОВОЮ ІНОЗЕМЦІВ НА ДОВУЗІВСЬКОМУ ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ.....</i>	13
<i>Галина Волкова. НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....</i>	15
<i>Юрій Ганошенко. КУЛЬТУРЕМИ УКРАЇНСЬКОГО ЛІНГВОПРОСТОРУ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСОБИ ЇХ ОПАНУВАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМИ ЗДОБУВАЧАМИ.....</i>	16
<i>Катерина Гейченко. ЧИСТОТА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ – ЗАПОРУКА ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ НАЦІЇ.....</i>	17
<i>Світлана Гнатенко. СУЧАСНІ ВИМОГИ ТА ТЕХНІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗМІЩЕННЯ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....</i>	19
<i>Олена Гордієнко. НАВЧАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ СЛОВНИК, ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ.....</i>	21
<i>Євгенія Дмитерко. ПСИХОЛОГІЧНІ, СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТА МЕДИЧНОГО ЗВО.....</i>	24
<i>Ірина Зозуля. ЕЛЕКТРОННІ ПОСІБНИКИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....</i>	25
<i>Ірина Іваненко. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ЗАСТОСУНКІВ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ СТУДЕНТАМ-МЕДИКАМ.....</i>	27